

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 33

Suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvitys

25417/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Minna Luoto, TOIMIALUEJOHTAJA, SUUN TERVEYD., minna.luoto@pirha.fi

Liitteet

- 1 Suun terveydenhuollon palveluverkkosuunnitelma
- 2 Suun terveydenhuollon palveluverkkosuunnitelma, laaja materiaali
- 3 Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunnan lausunto suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvityksestä

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut ” alataavoitteen ”eheä ja monikanavainen palveluiden verkosto” alla on toteutettu hyvinvointialueen suun terveydenhuollon palveluiden verkostoa koskeva selvitys syys-lokakuussa 2023.

Selvityksen tavoitteet ja toteuttamistapa

Suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvityksen tavoitteena on vastata monikanavaisella palveluiden verkostolla palvelutarpeeseen ja sen muutokseen, turvata yhdenvertaisten palveluiden saatavuus sekä varmistaa henkilöstön riittävyys. Lisäksi tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua sekä luoda näkemys tarvittavista tiloista ja investoinneista.

Suun terveydenhuollon palveluiden verkoston valmistelussa on ollut pohjana aluevaltuuston 14.8.2023 hyväksymät palveluverkon kehittämisen yleiset sekä palvelukohtaiset periaatteet.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Pirkanmaan hyvinvointialue tuottaa tällä hetkellä suun terveydenhuollon palveluja 53 toimipisteessä. Lisäksi aikuisten palveluja ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta noin 10 toimipisteestä. Osa toimipisteistä sijaitsee sote-asemilla, osa erillisinä hammashoitoloina koulujen yhteydessä tai muuten erillään muista sote-palveluista. Omat toimipisteet eroavat asukasohjiltaan, käyntimääriltään sekä henkilöstömääriltään huomattavasti toisistaan. Hammaslääkäreitä, suuhygienistejä ja hammashoitajia toimipisteissä on noin 540.

Palveluiden saatavuudessa sekä toimintamalleissa ja digitaalisten palveluiden käyttöasteissa on suuria eroja. Digitaalisten palveluiden tarjonta on ylipäätään hyvin vähäistä. Liikkuvina palveluina on syksyllä 2023 aloitettu alakoululaisten määräaikaistarkastusten tekeminen kouluilla siirrettävien hoitokoneiden avulla. Lukuvuonna 2023/2024 Tampereella lukuun ottamatta kaikki määräaikaistarkastukset tehdään kouluilla. Tampereella toiminta alkaa lukuvuonna 2024/2025. Jonkin verran on tarjottu liikkuvia palveluja myös ikäihmisten asumispalveluyksiköihin joillain alueilla.

Pirkanmaan väestön määrän ennustetaan kasvavan 2–4 % vuoteen 2035 mennessä. Tällä hetkellä eniten suun terveydenhuollon palveluita käyttävän ikäryhmän eli 7–17-

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

vuotiaiden määrän ennustetaan kuitenkin pienenevän. Samaan aikaan yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa, samoin kuin tämän ikäryhmän palveluiden tarve. Asiakasmäärän ennustetaan jonkin verran kasvavan vuoden 2022 tasosta. Käyntimäärien ennustetaan pysyvän vuoden 2022 tasolla olettaen, ettei nykyisissä toimintamalleissa tapahdu muutoksia. Suuntaus on kuitenkin kohti pidempiä käyntiaikoja, jolloin yhdellä käyntikerralla pystytään tarjoamaan enemmän palvelua ja näin vähennetään muun muassa potilasvaihoista syntyvää hukkaa.

Palveluiden verkoston tavoitetilä ja johtopäätökset

Pirkanmaalla palveluja tulee monimuotoistaa ja yhteensovittaa. Lähtökohtana valmistelussa on monikanavainen palveluiden verkosto, jossa palvelut jakautuvat fyysisiin toimipisteisiin, liikkuviin palveluihin sekä digipalveluihin. Suun terveydenhuolto on toimenpidekeskeinen ja laiteriippuvainen toimiala. Digitaalisten palveluiden käyttö tulee olemaan jatkossakin selvästi montaa muuta palvelua vähäisempää. Sen sijaan liikkuvien palveluiden tarjontaa voidaan lisätä. Vaiheittain toteutuvat muutokset edellyttävät joistakin vanhoista toimintatavoista luopumista.

Sosiaali- ja terveystalvelujen kiinteämpi yhteistyö on keskeinen tulevaisuuden tavoite. Suun terveydenhuollossa tavataan säännöllisesti valtaosa lapsista ja nuorista. Suun terveydestä voidaan tunnistaa monia yleisterveyteen liittyviä pulmia sekä mahdollisia sosiaalitalvelujen tarpeita. Yhteistyö vastaanottotalvelujen ja sosiaalitalvelujen kanssa on tärkeää. Yhteistyötä tukee suun terveydenhuollon toimipisteiden sijoittuminen jatkossa pääosin samoihin tiloihin näiden talvelujen kanssa, jolloin asiakkaan talvelutarpeisiin voidaan vastata joustavasti ja moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen.

Palveluiden verkoston valmistelu lähti kolmesta skenaariosta: ei muutoksia, maltilliset muutokset ja laajemmat muutokset. Näistä valmistelutyöryhmät pitivät tulevaisuuden talveluiden verkoston kehittämisessä parhaana vaihtoehtona laajempien muutosten skenaariota, jossa talveluita keskitetään vahvoin osaamiskeskittymiin ja samalla lisätään merkittävästi liikkuvia talveluja sekä mahdollisimman paljon digitaalisia talveluita. Samalla talveluiden verkostoa tiivistetään, jotta voidaan turvata toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä talvelujen kokonaisuus maakuntatasoisena. Liikkuvilla talveluilla tuodaan talveluita lähelle asukkaita varsinkin haja-asutusseuduilla.

Laajempien muutosten skenaariossa vuonna 2035 fyysisissä, kiinteissä toimipisteissä tapahtuisi 75 % käynneistä. Liikkuvina talveluina tarjottaisiin 15 % käynneistä ja digitaalisina talveluina 10 % käynneistä. Liikkuvien talvelujen tarjontaa muille kuin alakoululaisille pilotoidaan keväällä 2024 yhdessä vastaanottotalvelujen ja sosiaalityön kanssa.

Suun terveydenhuollon tulevaisuuden talveluiden verkoston osalta esitetään, että vuonna 2035 käytössä olisi 30 toimipistettä. Toimipisteiden aukioloaikoja laajennettaisiin, mikä osaltaan parantaisi talveluun pääsyä. Liikkuvilla talveluilla täydennettäisiin talveluita erityisesti haja-asutusseudulla, jossa julkinen liikenne on vähäistä. Muutoksia esitetään toteutettavaksi pitkällä aikavälillä ja hallitusti ottaen huomioon toimitilojen lisärakentamis- ja perusparannustarpeet.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Skenaarioiden mukaisista muutoksista on tehty vaikutusten arviointi muun muassa asiakkaisiin, asukkaisiin, henkilöstöön, sidosryhmiin, ympäristöön ja maaseutualueisiin. Lisäksi on arvioitu vaikutuksia talouteen.

Suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvitys on liitteenä ja lausunnon työstössä avustavat kysymykset oheismateriaalina.

Ehdotus

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta

- merkitsee suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvityksen tiedoksi, ja
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsittely

Suun terveydenhuollon toimialuejohtaja Minna Luoto esitteli valiokunnalle suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvityksen ja poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen.

Valiokunnan keskustelussa nousi esiin muun muassa osaamisen keskittäminen, joka katsotaan palveluiden turvaamisen ja laadun parantamisen vuoksi ymmärrettäväksi. Selvityksen perusteella katsottiin palveluiden osittain jopa paranevan. Keskustelussa nousi kuitenkin myös huoli oikomishoitojen mahdollisista keskeytymisistä, jos välimatkat vielä pidentyvät.

Valiokunta kiinnitti huomiota kysymykseen, voisiko kasvupotentiaalia olla vielä enemmän korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään työhön. Pilottikokeilun myötä hammastarkastuksien liikkuvat palvelut kouluille oli koettu hyväksi ja valiokunta katsoo, että sitä tulisi laajentaa.

Merkittiin, että 2. varapuheenjohtaja Linda Lähdeniemi poistui tämän asian käsittelyn jälkeen klo 17:54, valiokunnan jäsen Arto Grönroos klo 17:55 ja 1. varapuheenjohtaja Jori-Pekka Träskbäck 17:57.

Päätös

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta

- merkitsi suun terveydenhuollon palveluiden verkoston selvityksen tiedoksi, ja
- antaa muistion liitteenä olevan lausunnon aluehallitukselle.

Tiedoksi

Aluehallitus, Minna Luoto, Eeva Torppa-Saarinen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Nähtävillä Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 21.11.2023

Otteen oikeaksi todistaa

Tampereella
21.11.2023

Anna-Sofia Kujansuu
HALLINTOASSISTENTTI

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostitse 21.11.2023

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§33

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Laki hyvinvointialueesta 141 §).